

voormannen van het protestants verzet, die tot de Gestelse groep behoorde, betoogde in een speciale dienst op maandag 10 augustus dat in de pas begonnen week als het ware geloot werd om het leven der gijzelaars. Twee dagen later, op woensdag, kreeg het optimisme een zware schok: alle bezoeken aan gijzelaars werden verboden, geen hunner kreeg verlof, om welke reden ook (bijvoorbeeld eigen medische behandeling of bezoek aan een ernstig ziek gezinslid), de kampen te verlaten, er mochten geen brieven meer worden verzonden en ieder moest zijn persoonsbewijs (dat hadden de gijzelaars mogen behouden) inleveren. Alarmerender nog: enkele tientallen gijzelaars moesten zich bij de bureaus van de *Kommandanten* aanmelden en werden daar man voor man gefotografeerd met een nummer op de borst. In het Grootseminarie te Haaren waren het er bijna zestig, onder wie talrijke Rotterdammers en twee leden van het Driemanschap van de Unie: mr. J. Linthorst Homan en prof. dr. J. E. de Quay¹, in het Kleinseminarie te Gestel vijf-en-twintig, onder wie negen Rotterdammers. 'Ze kwamen terug één na één', aldus Guermonprez, 'zeer bedrukt, men zegt, dat enkelen huilden.'² Begrijpelijk is het dat de bijna vijf-en-tachtig gefotografeerden vreesden dat zij de groep vormden waaruit, kwam het zo ver, een onbekend aantal geëxecuteerd zou worden; in Gestel kregen twee van de vijf-en-twintig een flauwte. In Haaren hield de Nederlandse kampleider, prof. dr. ir. J. Goudriaan, de op non-actief gestelde president van de Nederlandse Spoorwegen (hij was in oktober '40 als Indisch gijzelaar opgepakt, na enige tijd vrijgelaten, maar in juli '42 opnieuw in gijzeling genomen) aan de maaltijd een toespraak waarin hij, aldus de dagboek-aantekening van een medegijzelaar,

'er op wijst dat, hoewel hij tot dusver de zaak nogal eens raillerend behandeld heeft, een ieder zich er bewust van dient te zijn, dat het een ernstige zaak is waarvoor wij hier zijn en dat ons lot is te vergelijken met dat van een soldaat die zijn leven inzet, hoewel onze positie minder gemakkelijk te aanvaarden is, omdat we niet strijden kunnen . . . Hij bleek daarna zeer onder de indruk.'³

De spanning steeg, eerst op donderdag 13 augustus (toen werden honderd nieuwe gijzelaars, onder wie een aantal Rotterdammers, Gestel binnen-

¹ 'Een pater', aldus Homan, 'kwam mij aanbieden, mijn plaats te nemen, hij kon de fotograaf omkopen om foto's te verwisselen. Ontroerd wees ik dit af.' (J. Linthorst Homan: *Wat zijt ghy voor een vent*. *Levensherinneringen* (1974), p. 150).

² P. G. S. Guermonprez in *Gedenboek Gijzelaarskamp 'Beekvliet'*, p. 78. ³ (RvO) *Dagboekfragmenten 1940-1945* (1954), p. 181.